

Tranh cãi xung quanh phòng thí nghiệm Vũ Hán bị nghi rò rỉ Covid-19

21:39 05/05/2020

Là cơ sở hiện đại được xây dựng nhằm hỗ trợ nghiên cứu về những mầm bệnh nguy hiểm nhất thế giới, Viện Virus học Vũ Hán đóng vai trò trong việc nhận dạng loại virus khiến hơn 250.000 người thiệt mạng.

Chuyên gia làm việc bên trong Viện Virus học Vũ Hán. (Ảnh: AFP)

Được ghi nhận là chuyên gia có tầm ảnh hưởng toàn cầu tại Viện Virus học Vũ Hán, bà Shi Zhengli chuyên nghiên cứu về quá trình lây nhiễm virus corona từ động vật sang người. Bà cũng dẫn đầu một nhóm đang làm việc ngày đêm để xác định nguyên nhân dẫn tới dịch Covid-19 bí ẩn, khởi phát từ thành phố Vũ Hán từ cuối tháng 12/2019.

Hiện tại, Tổng thống Donald Trump và một số quan chức Mỹ vẫn nghi ngờ Viện Virus học Vũ Hán là nơi phát tán Covid-19, trong khi các nhà khoa học và giới chức Trung Quốc giận dữ bác bỏ.

"Chúng tôi đang có lực lượng xem xét vấn đề này rất kỹ lưỡng. Các nhà khoa học, tình báo và nhiều người khác đều đang vào cuộc. Tôi nghĩ rất cuộc chúng tôi sẽ có một câu trả lời thỏa đáng. Và Trung Quốc có lẽ sẽ nói cho chúng ta điều đó", *Reuters* dẫn lời ông Trump phát biểu tại Nhà Trắng hôm 30/4.

Ông Trump từ chối tiết lộ liệu ông có thấy bất kỳ thông tin tình báo nào xác nhận Covid-19 bắt nguồn từ Viện Virus học Vũ Hán hay không. Trong khi đó, Cộng đồng Tình báo Mỹ tuần trước tuyên bố, tương tự hầu hết các nhà khoa học, họ cũng loại bỏ giả thuyết Covid-19 do con người tạo ra hoặc bị biến đổi gen.

Tuy vậy, Cộng đồng Tình báo Mỹ cho biết họ vẫn xem xét khả năng Covid-19 lọt ra ngoài do "một vụ tai nạn tại phòng thí nghiệm ở Vũ Hán". Các chuyên gia nhận định khả năng này khó có thể xảy ra, nhưng không phải không thể.

CNN dẫn thống kê của Đại học Johns Hopkins ngày 5/5 cho biết, hơn 3,5 triệu người đã bị mắc Covid-19, trong đó ít nhất 251.000 người đã tử vong.

Cơ sở nghiên cứu

Được hoàn thiện từ năm 2015 và chính thức đi vào hoạt động từ năm 2018, Viện Virus học Vũ Hán với chi phí xây dựng 44 triệu USD ban đầu được Viện Khoa học Trung Quốc lên kế hoạch trở thành phòng thí nghiệm của Tổ chức Y tế Thế giới (WHO). Theo kế hoạch, đây sẽ là một trong vài cơ sở trên thế giới được sử dụng để lưu trữ các mẫu bệnh phẩm nguy hiểm nhất.

Vào thời điểm đó, Giám đốc Viện Virus học Vũ Hán Yuan Zhiming gọi cơ sở này là "mắt xích quan trọng trong mạng lưới các phòng thí nghiệm an toàn sinh học toàn cầu".

Các nghiên cứu ban đầu của Viện Virus học Vũ Hán tập trung vào bệnh sốt xuất huyết ở Crimea, Congo, dịch Ebola và virus Lassa Tây Phi. Viện này sau đó trở thành trung tâm nghiên cứu toàn cầu về những hệ quả hủy diệt của chủng virus corona - điều mà các nhà khoa học Trung Quốc đã được cảnh báo khi dịch SARS bùng phát tại Đông Á hồi đầu thập niên 2000.

Bà Shi, 55 tuổi, là người dẫn dắt các cuộc nghiên cứu mang tính đột phá tại Viện Virus học Vũ Hán. Nữ chuyên gia này cũng dẫn hàng loạt đoàn nghiên cứu tới các khu vực xa xôi hẻo lánh để tìm hiểu về cách thức lây nhiễm của virus.

Năm 2004, bà phát hiện một ổ virus corona tự nhiên từ những con dơi trong hang động ở phía nam Trung Quốc.

Trong 15 năm sau đó, bà Shi cùng các chuyên gia hàng đầu từ khắp nơi trên thế giới, trong đó có Peter Dazak, chủ tịch tổ chức phi lợi nhuận Liên minh EcoHealth tại New York, đã tích cực nghiên cứu về quá trình lây nhiễm virus từ động vật sang người. Dazak cũng là một trong những nhà khoa học đầu tiên cảnh báo “Dịch bệnh X” có thể gây ra đại dịch toàn cầu.

Năm 2017, Shi và đội ngũ của bà phát hiện ra rằng virus corona gây dịch SARS bắt nguồn từ loài dơi. Kinh nghiệm này giúp đội ngũ của bà xác định được Covid-19 hồi đầu tháng 1. Tuy nhiên, việc Vũ Hán vừa là nơi khởi phát dịch Covid-19, vừa là khu vực đặt viện virus học đã làm dấy lên nhiều nghi vấn về nguồn gốc dịch bệnh.

Viện Virus học Vũ Hán là một trong số ít cơ sở trên thế giới có mức độ an toàn sinh học cao nhất được công nhận toàn cầu, hay còn gọi là tiêu chuẩn BSL-4. Theo tiêu chuẩn này, không khí và nước đều được lọc và xử lý trước khi thoát ra ngoài. Các nhà nghiên cứu cũng bắt buộc phải thay quần áo và tắm để đảm bảo an toàn.

Hiện chưa có bằng chứng cho thấy các quy định nghiêm ngặt về mức độ an toàn tại Viện Virus học Vũ Hán bị vi phạm. Cả bà Shi và viện này đều bác bỏ nghi vấn về việc vi phạm các quy chuẩn an toàn.

Tuy nhiên, theo *Telegraph*, tai nạn vẫn có thể xảy ra.

Năm 2003, một đợt bùng phát dịch SARS tại Singapore nghi có liên quan tới một vụ tai nạn tại một phòng thí nghiệm bệnh viện khiến một sinh viên bị nhiễm bệnh. Vụ việc này có liên quan tới các phòng thí nghiệm có mức độ an toàn sinh học BSL-3, thấp hơn một cấp so với Viện Virus học Vũ Hán.

Một cuộc điều tra được tiến hành sau đó đã phát hiện ra rằng, các tiêu chuẩn an toàn đã bị vi phạm, vì các nhà nghiên cứu buộc phải làm việc cùng nhau trong phòng thí nghiệm xảy ra sự cố, trong lúc một phòng thí nghiệm khác đang được cải tạo.

Một giả thuyết đặt ra là Covid-19 có thể thoát ra từ một phòng thí nghiệm khác như Trung tâm Phòng ngừa và Kiểm soát Dịch bệnh Vũ Hán. Cơ sở này hoàn toàn tách biệt, nằm cách chợ Vũ Hán - nơi được cho là nguồn khởi phát virus, chỉ khoảng 300 mét.

Viện Virus học Vũ Hán từ lâu đã vướng căng thẳng với giới nghiên cứu quốc tế về cách xử lý các mầm bệnh nguy hiểm. Cơ sở này khởi điểm là dự án hợp tác chung giữa Trung Quốc và Pháp - nước cũng có phòng thí nghiệm BSL-4 ở Lyon.

Cựu Ngoại trưởng Pháp Michel Barnier đã ký sắc lệnh dẫn tới sự ra đời của Viện Virus học Vũ Hán vào năm 2004. Tuy nhiên, các doanh nghiệp Pháp chỉ đóng vai trò rất nhỏ trong việc xây dựng phòng thí nghiệm này. Vào thời điểm Viện Virus học Vũ Hán bắt đầu đi vào hoạt động hồi năm 2017, sự hợp tác giữa hai bên đã sụp đổ.

Technip, công ty Pháp lẽ ra chịu trách nhiệm xác nhận Viện Virus học Vũ Hán đáp ứng các tiêu chuẩn về an toàn, rốt cuộc đã không làm điều này sau khi rút khỏi dự án vào năm 2005. 50 nhà khoa học Pháp, những người dự kiến tới Vũ Hán làm việc trong 5 năm đầu cơ sở hoạt động, cũng chưa bao giờ đặt chân tới đây.

Tuy vậy, hợp tác quốc tế của Viện Virus học Vũ Hán chưa chấm dứt. Năm 2013, Phòng thí nghiệm quốc gia Galveston tại Đại học Texas - viện nghiên cứu mầm bệnh hàng đầu tại Mỹ bắt đầu đào tạo các nhà nghiên cứu Trung Quốc để họ làm việc trong các phòng thí nghiệm BSL-4.

James LeDuc, giám đốc Galveston, cho rằng ít có khả năng virus vô tình rò rỉ khỏi Viện Virus học Vũ Hán vì tất cả các cơ sở như vậy đều có quy trình bảo mật nghiêm ngặt, tuy nhiên không thể loại trừ các sự cố.

Giới chức Trung Quốc liên tục bác bỏ cáo buộc Covid-19 thoát ra từ phòng thí nghiệm ở Vũ Hán. Các quan chức cấp cao của Bộ Ngoại giao Trung Quốc thậm chí còn tố ngược rằng, virus này có thể bắt nguồn từ Mỹ.

Hồi tháng 3, phát ngôn viên Bộ Ngoại giao Trung Quốc từng châm ngòi một cuộc tranh cãi ngoại giao với Mỹ khi đặt ra giả thuyết rằng, quân đội Mỹ có thể đã mang Covid-19 tới Trung Quốc.

Theo dantri.com.vn